

ВЕДОМОСТИ ПРО АВТОРА

ЧЕБОТАРЕНКО Ольга Валеріївна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки Криворізького державного педагогічного університету

Наукові інтереси: феноменологія фортепіанного виконавства, музична психологія і педагогіка.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHEBOTARENKO Olga Valeriivna – Candidate of Art Criticism, Docent, Associate Professor of the Department of Musicology, Instrumental and Choreographic Training, Krivoi Gog state pedagogical university.

Circle of scientific interests: phenomenology of the piano performing, music psychology and pedagogic.

Стаття надійшла до редакції 08.04.2019 р.

УДК 378.1: 168.52

ШЕВЧЕНКО Інга Леонідівна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вокально-хорових дисциплін та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
e-mail: ingashev4encko@gmail.com

БРОДСЬКИЙ Геннадій Леонідович –

доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
e-mail: Leva1951@gmail.com

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Прогресивні освітні реалії сьогодення та модернізація освітньої системи України, зумовлена тенденціями глобалізації європейського та світового освітнього простору з урахуванням національних культурно-історичних традицій, вимагають посилення інформаційно-технологічного рівня знань студентів, озброєння їх комплексом як академічних якісних знань, так і новітніх науковомістких й інформаційних технологій.

Основну роль у цих перетвореннях здійснює вища школа, яка має сформувати генерацію нових педагогічних кадрів, конкурентоспроможних, готових до мобільності, оригінального вирішення завдань, швидкого опрацювання великої кількості навчальної інформації за рахунок впровадження в освітньо-інтеграційний процес європейських освітніх стандартів, підвищення науково-освітнього рівня майбутніх випускників, забезпечення їх сучасними більш ефективними інноваційними та інформаційними технологіями навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження історичного аспекту впровадження інновацій у систему освіти дає змогу зробити висновок, що

інноваційний напрям інтегрує в собі різноманітні підходи до здійснення нововведень в освітню сферу, основою яких є філософські, психологічні, психосоціальні, педагогічні розробки та нові досягнення у сфері інформатики. Окрім цього, на думку І. Богданової, мають вплив також сучасні напрями, які створюються в результаті поєднання кількох вже існуючих, наприклад: педагогічна психологія, педагогічна соціологія, педагогічна інформатика [2].

Педагогічні інновації включають в себе умови для утворення нового типу педагогічної діяльності з безперервним оновленням навчально-виховного процесу та послідовним його аналізом. У зв'язку з цим можна визначити інноваційний процес як динамічну єдність педагогічних нововведень, їх освоєння педагогічною громадою та ефективне використання у практиці навчання і виховання на науковій основі [6]. Як зазначав А. Авдієвський, у сучасних освітніх умовах важливо сконсолідувати наші зусилля на дуже важливому аспекті людської діяльності – музичній освіті, в центрі уваги якої повинно бути формування особистості, гармонійний розвиток підростаючого покоління [1].

Метою статті є розкриття умов створення та впровадження інноваційних

технологій у професійній діяльності студентів мистецьких та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічна інноваційна освіта реалізується як професійно-особистісне становлення вчителя в процедурах оволодіння системним загальнокультурним знанням і способами його практичного застосування. Пропагування і підтримка технологій вільного поширення інформації здатні поліпшити і розширити сферу вищої освіти. Цей новий рух, що називають відкритою освітою, у закладах вищої освіти і поза ними починає змінювати методи і способи навчання, спільно використовувати й покращувати освітні ресурси, роблячи їх відкритими та вільнодоступними.

Ключовий принцип відкритої освіти полягає у тому, що традиційну освіту можна поліпшити завдяки зростанню доступності освітніх ресурсів, використанню сучасних освітніх технологій у навчальному процесі та залученню колективного розуму світової освітньої спільноти.

Рух до відкритої освіти впливає на світовий освітній простір загалом і освітній простір навчального закладу зокрема. Наприклад, тисячі курсів та інших навчальних матеріалів розміщуються сотнями університетів світу в Інтернеті у вільному доступі. Навчальні заклади долучаються до різноманітних міжнародних програм, що мають на меті розвиток й обмін відкритими педагогічними технологіями та репозиторіями вільних знань. Усе це є ознакою формування світового інформаційно-комунікаційного освітнього простору.

Істотним недоліком у професійній підготовці педагогів-музикантів є їхній недостатній професіоналізм у використанні сучасних освітніх технологій, що негативно впливає на ефективність та рівень викладання музичного мистецтва. Випускник педагогічного закладу вищої освіти має не тільки володіти знаннями в галузі комп'ютерної техніки, а й бути фахівцем із застосування сучасних освітніх технологій у своїй професійній діяльності, вміти спілкуватися в інформаційному середовищі.

Застосування сучасних освітніх технологій має світоглядний аспект. Адже інформація, зібрана, передана та опрацьована за допомогою автоматизованих систем, становить важливий внесок у розвиток сучасної інформаційної картини світу, а отже, і світогляду студентів.

З огляду на реальні світові тенденції та

ініціативи в освіті викладачі Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка сформували інформаційно-комунікаційний простір (ІКП) університету. Його основними завданнями є:

- підтримка індивідуальної і спільної діяльності всіх основних учасників освітнього процесу – викладачів, студентів, організаторів;

- підтримка індивідуальної і спільної наукової діяльності (наукових співробітників, викладачів, аспірантів, студентів) у взаємозв'язку з освітньою діяльністю;

- забезпечення підтримки всіх основних цілей, завдань, видів та функцій інформаційної діяльності викладачів і студентів.

З квітня 2008 р. у ЦДПУ працює Вікі-портал, який отримав назву Вікі-КДПУ (<http://wiki.kspu.kr.ua>). Але стандартних інструментів MediaWiki недостатньо для використання у навчальному процесі шкіл або вишів, тому до складу ІКП ЦДПУ додали Хмарка-ЦДПУ – систему для організації зберігання, синхронізації й обміну даними, розміщеними на зовнішніх серверах (<https://owncloud.kspu.kr.ua>). З вересня 2003 р. розпочав свою роботу сайт Moodle-КДПУ, який з листопада 2014 р. функціонує на сучасній версії 2.8. (<http://moodle.kspu.kr.ua>) і використовується як для очного та змішаного, так і для дистанційного навчання [9]. Завдяки цим сервісам утворюється не тільки ІКП університету, а з'являється можливість для учасників побудувати особистісний, персоніфікований, інформаційно-комунікаційний освітній простір, а отже, реалізуються основні ідеї відкритої освіти [3].

На нашу думку, труднощі у використанні інформаційних технологій пов'язані з деградованою розважальною спрямованістю учасників освітнього процесу. Як зазначають І. Ільїнський та П. Гуревич, «молоді люди потрапляють в свого роду ножиці, коли знання, отримані від педагога, з підручника, перебиваються потоком хаотичної інформації, що йде перш за все з Інтернету і ЗМІ. Ця інформація, яка не має структурно-змістовного логічного зв'язку, подається несистемно, бісерно, не просто не вписується в рамки стаціонарної освіти, але є якісно іншого типу, де, зокрема, принципово змінюється поєднання зорового і слухового сприйняття» [7, с. 2]. За твердженням В. Гестова, «людина у своїй життєдіяльності спирається не тільки на ті знання, які вона отримує в сфері освіти, але, в значно більшій мірі, на інформацію, отриману при

спілкуванні з електронними засобами інформації, які мають на її сприйняття набагато більший вплив, оскільки опосередковані більш високим рівнем вмотивованості, більш значущим емоційним фоном» [8, с. 4]. Адже саме ця сфера формує у підростаючого покоління когнітивні, комунікативні та емоційні стереотипи, що визначають його діяльність. Цим педагогічнені пояснюють те, що в процесі інтенсивного застосування сучасних інформаційних технологій «відбувається параліч людського мислення», повне підпорядкування свідомості Інтернету або телебаченню, що закриває часом студенту фазу роздумів – найважливішу функцію використання комп'ютерної інформації для формування розумових структур в ході їх навчання, виховання і розвитку у виші. З огляду на це при формуванні творчих фахівців соціокультурної сфери треба навчити їх максимально і комплексно використовувати інформаційні технології, прищеплюючи своїм вихованцям бажання навчатися, а не розважатися, вміння відбирати усвідомлено необхідну інформацію для навчання, особистісного розвитку та формування ціннісних орієнтацій.

При вивченні фахових дисциплін студенти музичного відділення мистецького факультету можуть користуватися матеріалами навчальних курсів «Методика викладання музичного інструмента» [10], «Методика викладання диригування» [11] та «Оркестровий клас» [12].

Курси «Методика викладання музичного інструмента» та «Методика викладання диригування» були розроблені як складова частина «Методики викладання музичного мистецтва» [4], а в поточному навчальному році увійшли до курсу «Сучасні музично-педагогічні технології в закладах вищої освіти» [5], що викладається для студентів-магістрів музичного відділення мистецького факультету. Розміщені на MOODLE матеріали включають лекції, тематику практичних занять, завдання для самостійної роботи, теми для обговорення на форумах, тестові та проблемні завдання, а також перелік інформаційних ресурсів, глосарій, список рекомендованої літератури. Окремо подаються критерії оцінювання навчальної діяльності за 100-бальною системою. Користування матеріалами на MOODLE значно спрощує аудиторну роботу у зв'язку з обмеженим обсягом годин (12 год. лекційних та 18 год. практичних занять). Особливо корисним є MOODLE для студентів заочного відділення, коли весь матеріал надається їм для самостійного вивчення.

Курс «Оркестровий клас» – одна з профільюючих дисциплін у системі фахової підготовки майбутнього педагога-музиканта. Матеріали курсу, розміщені на MOODLE, передбачають самостійне опрацювання студентами партій оркестрових творів, запропонованих педагогом з їх подальшим виконанням на практичних заняттях оркестру українських народних інструментів. Курс містить також перелік інформаційних ресурсів, словник термінів до дисципліни, а також критерії оцінювання дисципліни «Оркестровий клас». Зазначимо певну складність при створенні програми курсу, враховуючи його переважно практичну спрямованість, адже MOODLE передбачає створення програм передусім для лекційних курсів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підсумовуючи, слід зазначити, що інноваційна діяльність педагога-музиканта виявляється у завчасному проектуванні навчально-освітнього процесу, в цілепокладанні, визначенні мети, завдань, змісту та конкретних технологій мистецького інноваційного навчання. Мистецька інноваційна діяльність є відбитком не лише особливостей оновлення традиційної системи освіти шляхом раціоналізації, або впровадження новаторського досвіду, або модернізації, а й презентує індивідуальний стиль педагога-музиканта – фахівця найвищого ступеня педагогічної творчості.

Оволодіння сучасними освітніми технологіями, методикою їх використання в навчальному процесі викладання музичного мистецтва сприятиме модернізації освіти – підвищенню якості професійної підготовки майбутнього педагога-музиканта, збільшенню доступності освіти, забезпеченню потреб суспільства в конкурентоздатних фахівцях. За допомогою методів і засобів інформатизації майбутній фахівець має навчитися одержувати відповіді на питання про те, які є інформаційні ресурси, де вони розміщені, як можна отримати до них доступ і як можна їх використовувати з метою підвищення ефективності професійної діяльності.

Запропоновані авторами матеріали допоможуть майбутнім педагогам-музикантам оволодіти сучасними освітніми технологіями, інтегруватися у сучасний освітній простір, сприятимуть розвитку інформаційної культури, комунікативної компетентності, оволодіти навичками самостійної роботи, розв'язання проблем, знаходження нестандартних рішень та ін.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Авдієвський А. Т. Мистецька освіта в системі формування педагога ХХІ століття / А. Т. Авдієвський // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. Сер. 14: Теорія і методика мистецької освіти. – К.: НПУ, 2004. – С. 5–7.

2. Богданова І. М. Педагогічна інноватика: навчальний посібник / І. М. Богданова. – Одеса: ТЕС, 2000. – С. 5–34.

3. Болілий В. О., Копотій В. В. Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ. Частина І. Вікі-КДПУ і Хмарка КДПУ: навчальний посібник для учасників довгострокового підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників / В. О. Болілий, В. В. Копотій. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – 44 с.

4. Бродський Г. Л., Свещинська Н. В., Шевченко І. Л., Яненко О. А. Методика викладання музичного мистецтва: навчально-методичний посібник для студентів мистецьких та музично-педагогічних факультетів / Г. Л. Бродський, Н. В. Свещинська, І. Л. Шевченко, О. А. Яненко. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, Харків: ФОП Озероров, 2016. – 384 с.

5. Бродський Г. Л., Шевченко І. Л. Сучасні технології викладання музичних дисциплін у закладах вищої освіти: навчальний посібник / Г. Л. Бродський, І. Л. Шевченко – Кропивницький – Харків, 2019. – 400 с.

6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.

7. Ильинский И. М., Гуревич П. С. Понимание как цель образования // Знание. Понимание. Умение: научный журнал Московского гуманитарного университета. – 2006. – №1. – С. 29–36.

8. Тестов В. А. Информационное общество: переход к новой парадигме образования // Педагогика. – 2012. – №4. – С. 21 – 30.

9. <http://moodle.kspu.kr.ua>

10. <http://moodle.kspu.kr.ua/enrol/index.php?id=194>

11. <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=106>

12. <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=116>

REFERENCIS

1. Avdiievskiy, A. T. (2004). *Mystetska osvita v systemi formuvannia pedahoha XXI stolittia*. [Artistic education in the system of forming of teacher of the XXI century]. Kyiv.

2. Bohdanova, I. M. (2000). *Pedahohichna innovatyka*. [Pedagogical innovation]. Odesa.

3. Bolilyi, V. O., Kopotii, V. V. (2015). *Rozrobka dystantsiinykh kursiv zasobamy Viki-KDPU,*

Khmarka-KDPU i Moodle-KDPU. Chastyna I. Viki-KDPU i Khmarka-KDPU. [Development of the controlled from distance courses by facilities of Viki-KDPU, Cloud-KDPU, and Moodle-KDPU. Part of I. Viki-KDPU and Cloud-KDPU]. Kirovohrad.

4. Brodskiy, H. L., Sveshchynska, N. V., Shevchenko, I. L., Yanenko, O. A. (2016). *Metodyka vykladannia muzychnoho mystetstva*. [Methodology of teaching of musical art]. Kirovohrad.

5. Brodskiy, H. L., Shevchenko, I. L. (2019). *Suchasni tekhnolohii vykladannia muzychnykh dystsyplin u zakladakh vyshchoi osvity*. [Modern technologies of teaching of musical disciplines in the establishments of higher education]. Kirovohrad.

6. Dychkivska, I. M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii*. [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv.

7. Pinskiy, I. M., Gurevich, P. S. (2006). *Ponimanie kak tsel obrazovaniya*. [Understanding the purpose of education]. Moscow.

8. Testov, V. A. (2012). *Informatsionnoe obschestvo: perehod k novoy paradigme obrazovaniya*. [Information society: transition to a new education paradigm]. Moscow.

9. <http://moodle.kspu.kr.ua>

10. <http://moodle.kspu.kr.ua/enrol/index.php?id=194>

11. <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=106>

12. <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=116>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ШЕВЧЕНКО Інга Леонідівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вокально-хорових дисциплін та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: особливості професійної підготовки студентів мистецьких факультетів педагогічних вищих навчальних закладів у рамках сучасної гуманітарно-культурологічної парадигми.

БРОДСЬКИЙ Геннадій Леонідович – заслужений працівник культури України, доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: особливості оркестрової роботи як форми організації професійно-педагогічної діяльності студентів мистецького факультету.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

SHEVCHENKO Inha Leonidivna – Ph.D., Associate Professor Department of Vocally-choral Disciplines and Methodology of Musical Education

Centralukrainian State Pedagogical University named Volodymyr Vinnichenko

Circle of scientific interests: features of professional training of students of art faculties of pedagogical universities in the framework of the current humanitarian and cultural paradigm.

BRODSKYI Hennadij Leonidovich – Associate Professor Department of Music Art and

Choreography Centralukrainian State Pedagogical University named Volodymyr Vinnichenko.

Circle of scientific interests: features of orchestral works as a form of vocational and educational activity of students the art department.

Стаття надійшла до редакції 08.04.2019 р.

УДК 7.01: [37: 7]: 130.122(477)

ШРАМКО Оксана Іллівна –

кандидат філософських наук,

доцент, декан факультету мистецтв

Криворізького державного педагогічного університету,

<https://orcid.org/0000-0001-6475-9663>

e-mail: Shramkooksana17@gmail.com

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА І ДУХОВНІСТЬ УКРАЇНСТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі українського державотворення проблема духовного оновлення суспільства усе частіше пов'язується із завданнями перебудови вітчизняної системи освіти. І завдання ці стосуються не лише технічної, формальної перебудови, наповнення новим змістом навчальних планів і програм. Реформування вітчизняної школи пов'язується сьогодні з пошуками ціннісних орієнтирів становлення духовності українства як найвищого смислотворюючого компоненту духовної культури суспільства.

Проблема духовності – не тільки глобальна, а й першорядна проблема сучасності, адже окреслює і концентрує парадигмальне коло глибинних духовних засад людського буття. З огляду на вітчизняні реалії, вона як ніколи раніше постала дійсно невідкладним, найактуальнішим завданням національного відродження як проблема формування морально-світоглядної, аксіологічної культури не лише кожної людини, а й нації в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасне осмислення проблеми духовності характеризується багатоаспектністю підходів до її розгляду. Вітчизняна наукова думка представлена тут філософсько-культурологічними дослідженнями Г. Горак, Н. Караульної, С. Кримського, В. Малахова, С. Пролєєва, І. Степаненко, В. Табачковського, Н. Хамітова та ін. Останні роки демонструють зростаючий інтерес до проблем духовності й освіти – освіти і духовного виховання людини (Г. Шевченко), духовних цінностей у змісті освіти

(Г. Герасимов, Л. Зоріна, І. Лернер, І. Осмоловська та ін.), засадничого значення поняття духовності для формування концепту освіти (Ю. Сватко) тощо. Активізувалися також і дослідження проблем розвитку духовного потенціалу особистості в системі мистецької освіти – наукова школа О. Олексюк «Духовність особистості в системі мистецької освіти», основною задачею якої є реалізація духовного потенціалу музичного мистецтва в постнекласичному вітчизняному освітньому просторі, роботи В. Бутенка, С. Горбенка, Л. Коваль, Л. Масол, Н. Миропольської, Г. Ніколаї, О. Отич, Г. Падалки, О. Щолокової та ін.

Мета статті – визначення проблеми ролі мистецької освіти у процесі становлення духовності українства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Духовність – феномен багатогранний, відкритий і принципово невичерпний. Якщо звернутися до сучасних наукових дефініцій духовності, то найавторитетніші з них визначають духовність як «найвищий рівень ієрархії цінностей людського світовідношення» (В. Табачковський), «здатність переводити універсум зовнішнього буття у внутрішній всесвіт особистості на етичній основі» (С. Кримський), «специфічно людську здатність до самовизначення, самотворчості, самотрансцендування до Іншого» або «надутилітарно ціннісний зміст і спрямованість людської життєдіяльності» (І. Степаненко). Г. Шевченко впевнена, що «духовність – це гармонійне узгодження внутрішнього світу людини, душі і духу, інтегрована властивість особистості, яка